

2. Кравченко Р. Розвиток недержавних організацій соціальної сфери / Р.Кравченко, Н.Кабаченко, О.Васильченко // Соціальна робота в Україні: перші кроки; під ред. В.Полтавця. – К. : Видавничий дім «КМАкадемія», 2000. – С.130–145;
3. Петрович В. Особливості організації та функціонування групи взаємодопомоги батьків дітей з особливими потребами / В.Петрович // Проблеми педагогічних технологій: зб. наук. праць. – Луцьк. – 2002. – № 2. – С.113–120.
4. Психолого-педагогический словарь / [сост. Рапацевич Е.С.]. – Мн. : Современ.слово, 2006. – 928 с.
5. Савельева И. Группы взаимопомощи / Савельева И., Недзельский Н., Толмасова А. – М. : Российский фонд «Имена», 2000. – 80 с.
6. Соціальна педагогіка: мала енциклопедія / [за заг. ред. І.Д.Звереві]. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 336 с.
7. Соціальна робота з людьми, які живуть з ВІЛ/СНІДом: методичний посібник для проведення курсів підвищення кваліфікації / [Семигіна Т., Банас О., Венедиктова Н. та ін.] ; за ред. Т.В. Семигіної. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – 620 с.

УДК 37.035.6–053.6

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ «СІМ'Я–ШКОЛА»

Зубцова Ю.Є., здобувач

Запорізький національний університет

У статті розглядається система роботи з формування патріотичних якостей молодших школярів у навчальний та позаурочний час. Автором пропонуються форми та методи ефективної взаємодії батьків та педагогів з розвитку патріотизму учнів початкової школи. Обґрунтовуються соціально-педагогічні умови, що сприяють ефективній діяльності з розвитку патріотичних якостей всіх учасників навчально-виховного процесу.

Ключові слова: взаємодія, діяльність, патріотичні якості, соціально-педагогічні умови, формування.

Зубцова Ю.Е. ПАТРИОТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ В УСЛОВИЯХ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ «СЕМЬЯ-ШКОЛА» / Запорожский национальный университет, Украина.

В статье рассматривается система работы по формированию патриотических качеств младших школьников в урочное и внеурочное время. Автором предлагаются формы и методы эффективного взаимодействия родителей и педагогов по развитию патриотизма учеников начальной школы. Обосновываются социально-педагогические условия, которые способствуют эффективной деятельности по развитию патриотических качеств всех участников учебно-воспитательного процесса.

Ключевые слова: взаимодействие, деятельность, патриотические качества, социально-педагогические условия, формирование.

Zubtsova Y. PATRIOTIC UP-BRINGING OF THE PUPILS OF THE PRIMARY SCHOOL IN THE CONDITIONS OF FUNCTIONING OF THE SOCIAL-PEDAGOGICAL SYSTEM «FAMILY-SCHOOL» / Zaporizhzhya national university, Ukraine.

The system of work of the formation of patriotic qualities of junior pupils in educational and extracurricular time is examined in the article. Forms and methods of effective co-operation of parents and teachers in the development of patriotism of pupils of junior school are offered by the author. Social-pedagogical terms which favour in effective activity in the development of patriotic qualities of all participants of the educational-upbringing process are grounded.

Key words: co-operation, activity, patriotic qualities, social-pedagogical terms, formation.

Соціально-економічні зміни, реформування українського суспільства на демократичних і гуманістичних засадах зумовлюють стратегічні завдання сучасної системи освіти. У державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»), Концепції виховання дітей і молоді в національній системі освіти поставлені завдання збереження і збагачення культури українського народу, визнання освіти важливим інструментом національного розвитку і гармонізації національних відносин.

Сьогодні патріотичне виховання віднесено до числа важливих напрямків розвитку загальноосвітньої школи України. Проте аналіз управлінських документів, стану педагогічної діяльності вчителів

початкових класів свідчить про наявність серйозних недоліків в організації виховної роботи щодо проблеми дослідження. З одного боку, є розуміння вчителями важливості патріотичного виховання молодших школярів, обізнаність щодо форм і методів такої діяльності, з іншого – невисока оцінка стану такої діяльності в класі і школі, наявність певних труднощів у використанні сучасних методів виховної взаємодії з учнями з урахуванням їх інтересів, потреб і здібностей, у взаємодії з сім'єю молодших школярів.

Теоретико-методологічні засади патріотичного виховання досліджувалися в роботах І. Беха, В. Борисова, Г. Ващенко, Г. Гончарука, Б. Ступарика, К. Черної, П. Щербаня та ін.

Розробкою та обґрунтуванням організаційно-педагогічних засад патріотичного виховання в системі громадянської освіти займаються О. Бенца, Н. Дерев'янка, Т. Слагіна, П. Ігнатенко, В. Юва, Т. Люріна. Питання формування національної культури школярів досліджувались у працях В. Борисова, Я. Журецького, Л. Медвіль, Н. Побірченко, В. Стрельчук, Д. Тхоржевського. Проблема патріотичного виховання школярів висвітлювалась в роботах В. Гонського, О. Коркішко, І. Місерви, П. Онищука, М. Павленка, Д. Пашенка, Р. Петронговського, Ю. Руденка та ін.

Зроблений нами **аналіз наукових джерел** з проблем патріотичного виховання особистості дозволяє стверджувати, що більшість робіт присвячується питанням патріотично-громадянських орієнтацій дорослої людини зі сформованою духовною сферою, а процес становлення та розвитку цих орієнтацій залишаються поза увагою дослідників. Існує необхідність систематизувати теоретичні положення щодо проблем патріотичного виховання в межах гуманістичного підходу, наукового вирішення потребують питання розробки нового змісту, форм та методів ефективної взаємодії школи і сім'ї з формування патріотичних якостей молодших школярів в сучасних умовах.

Таким чином, актуальність проблеми патріотичного виховання на сучасному етапі, недостатнє обґрунтування в теоретичному аспекті зумовили вибір **теми** дослідження *«Патріотичне виховання молодших школярів в умовах функціонування соціально-педагогічної системи «сім'я-школа»* та **мети статті** – розробка змісту, форм, методів взаємодії школи та сім'ї, обґрунтування соціально-педагогічних умов, що сприяють ефективній діяльності з розвитку патріотичних якостей всіх учасників навчально-виховного процесу.

З метою визначення рівнів сформованості патріотичних якостей молодших школярів у сучасній школі було використано комплекс методів наукового дослідження. Так, високий рівень сформованості патріотичних якостей, за нашим дослідженням, констатовано у 6,6% молодших школярів, достатній рівень – 30,2% учнів, середній рівень – 54,3% учнів, низький рівень – 9,1% учнів.

Дані опитувань батьків свідчили, що більшість дорослих не бачать сенсу в формуванні патріотичної свідомості своїх дітей: тільки третина батьків вказують на необхідність наполегливої праці, конкретних дій для забезпечення процвітання країни. Більше 80% батьків не вважали за потрібне виховувати патріотичні риси у своїх дітей. Тільки 5% відсотків батьків та 25% вчителів впевнено називали себе патріотами. До того ж тільки 8,2% вчителів оцінили рівень патріотичного виховання в школі та 5,0% у класі як високий, при досить високому рівні обізнаності щодо форм і методів роботи з патріотичного виховання учнів (93%).

Запропонована нами програма, спрямована на формування патріотичної свідомості всіх учасників навчально-виховного процесу, мала за **мету** створення системної сукупності педагогічних умов для забезпечення позитивної динаміки рівнів сформованості патріотичних якостей молодших школярів через взаємодію школи та родини учнів. Реалізація завдань формуючого етапу експерименту здійснювалась через цілісний навчально-виховний процес початкової школи у відповідності до *трьох напрямків*: 1) включення елементів патріотичного виховання у зміст навчальних предметів; 2) запровадження програми «Я – патріот!» в позаурочний час; 3) координація виховних дій школи і родини у формуванні патріотичних якостей учнів початкової школи.

Проте ефективність системної взаємодії школи та сім'ї з формування патріотичних якостей молодших школярів залежить не тільки від змісту навчально-виховної роботи, а й від створення відповідних організаційно-педагогічних умов, що забезпечують можливість та успішної реалізації завдань такої взаємодії.

Так, *організаційно-педагогічними умовами*, що сприяють ефективній педагогічного колективу та батьків з формування патріотичних якостей школярів нами були визначені наступні:

1. Цільова та ціннісна єдність педагогічної та батьківської спільноти щодо формування патріотичних якостей молодших школярів.
2. Готовність (мотиваційна, змістовна та операційна) батьків та вчителів до розвитку патріотичних якостей дітей в цілісному навчально-виховному процесі початкової школи.

3. Доцільне використання сучасних форм та методів організації навчальної та позаурочної діяльності з урахуванням вікових особливостей, потреб та інтересів молодших школярів.
4. Координація і гармонізація виховних зусиль батьків і навчально-виховної діяльності вчителя в єдиний цілісний процес.
5. Науково-методичний супровід процесу формування патріотичних якостей молодших школярів.

Створюючи передумови соціально-психологічної єдності колективу батьків та педагогів, ми намагались сприяти позитивному психологічному настрою в педагогічному та батьківському середовищі для окреслення змін у виховному процесі, формувати активне позитивне відношення до процесу розвитку патріотизму у молодших школярів, демонструвати нестандартні творчі форми роботи з учнями початкової ланки.

Готовність батьків та вчителів до виховної роботи розглядається нами як умова ефективності процесу формування патріотичних якостей дітей початкової школи. Виняткову роль у вихованні молодших школярів відіграє вчитель. Високий рівень професіоналізму, ерудиція, самодисципліна, прагнення до творчості сприяє розвитку подібних якостей і в учнів-початківців. Саме тому, формувальний етап педагогічного експерименту ми розпочали з формування готовності вчителів здійснювати діяльність з розвитку патріотичних якостей учнів.

Процес підготовки вчителів початкової школи до участі в проведенні педагогічного експерименту передбачав:

- 1) формування позитивного (мотиваційно-ціннісного) відношення до експериментальної роботи через обговорення актуальності і важливості формування патріотичних якостей школярів, визначення мети, завдань, змісту діяльності та очікуваних результатів майбутньої діяльності, інформація щодо системи морально-матеріального заохочення вчителів;
- 2) науково-теоретичне обґрунтування змістовної складової процесу формування патріотичних якостей школярів через проведення з вчителями та вихователями просвітницької роботи з проблем морального, сімейного та патріотичного виховання; підготовка пам'яток та методичних рекомендацій на допомогу педагогам.
- 3) науково-методичне забезпечення виконавчої (операційної) складової процесу формування патріотичних якостей школярів через:
 - вибір сучасних ефективних форм та методів патріотичного виховання у відповідності до можливостей й інтересів молодших школярів;
 - проведення семінарів, практикумів, тренінгів щодо оволодіння педагогами визначеними формами та методами;
 - проведення нарад для корекції та розв'язання окремих проблем експериментальної роботи вчителів, аналізу проміжних результатів формувального етапу педагогічного експерименту.

Однією з найважливіших умов ефективності діяльності педагогів є удосконалення їх теоретичної та методичної підготовки. Працюючи з педагогами, ми надавали перевагу таким формам роботи, як семінари, лекції, круглі столи, педагогічні практикуми, дискусії та ін.

Здійснюючи психолого-педагогічну просвіту серед вчителів та батьків, ми враховували особливості навчання дорослих, а саме, потребу в обґрунтуванні, самостійності, наявного життєвого досвіду, назрілої необхідності, практичної спрямованості проблеми формування патріотизму в сучасному суспільстві. Поряд з традиційними методами (бесіда, розповідь) ми використовували метод аналізу конкретних ситуацій, педагогічні задачі, дискусія, обмін досвідом. Слайдові презентації застосовувались, з метою орієнтації слухачів щодо нової інформації, візуальної підтримки уваги на певній проблемі. В свою чергу, метод мозкового штурму використовувався для актуалізації наявного досвіду педагогів, батьків, генерації нових ідей.

Так, у практику роботи зі вчителями ввійшли семінари, де педагоги молодших класів ділились своїм досвідом роботи з проблем виховання культури поведінки у дітей, формування у молодших школярів ціннісного ставлення до рідного краю, збагачували свою педагогічну скарбничку новими засобами художньо-естетичного розвитку школярів: «Проблеми виховання культури поведінки у дітей», «Формування у молодших школярів ціннісного ставлення до рідного краю», «Народна педагогіка – джерело національного виховання», «Особливості змісту, форм та методів правового виховання молодших школярів».

Лекційна робота присвячувалась таким темам, як «Психологія побудови етичного діалогу з молодшими школярами» та «Педагогічні умови формування патріотичних якостей молодших школярів». Впродовж лекцій ми звертали увагу вчителів-класоводів та вихователів груп продовженого дня на важливості особистісного підходу до учнів, з врахуванням індивідуальних особливостей, інтересів, ступеня

соціальної активності та результатів рівня розвитку патріотичних якостей молодших школярів. Наголошували, що при організації діяльності з молодшими школярами потрібно враховувати те, що види діяльності мають бути різноманітними, соціально значущими, а зміст діяльності має відповідати психологічним особливостям віку дітей. Якщо виховні дії педагога знаходять позитивний відгук у вихованців, забезпечують досягнення запланованих цілей, його морально розвивальні передбачення стають достатньо мобілізуючою силою [1, с. 111].

Ми підводили вчителів до розуміння того, що народні традиції мають органічно входити в навчально-виховний процес і слугувати надійним засобом виховання дбайливого відношення до людей.

У ході проведених круглих столів «Значення спілкування в розвитку особистісних якостей школяра», «Формування українського менталітету у молодших школярів», педагогічних практикумів «Виховання любові та поваги до рідної мови», «Засоби художньо-естетичного розвитку школярів» та ін., ми не тільки обговорювали проблеми виховання патріотичних цінностей, а й разом з вчителями корегували систему роботи у відповідності до відношення кожного учня та класного колективу взагалі до певного виду діяльності патріотичного змісту. Круглий стіл «Співпраця школи і батьків як необхідна умова розвитку дитини», «Виховуємо патріотів», дискусії «Патріотизм, героїзм – пережиток минулого чи наше сучасне та майбутнє?» передбачали участь батьків в обговоренні запропонованих питань що, на нашу думку, сприяло встановленню порозуміння визначенню спільних підходів до виховання дітей.

Ще одне важливе завдання вихователя – формування мотиваційної сфери особистості, а саме бажань, прагнень, потреби бути соціальним, людським, моральним, які підкріплені розумом, почуттям, волею та звичкою. Мотиваційну сферу особистості можна формувати тільки в діяльності. А мотив з'являється там, де створені відповідні умови для його виникнення.

Отже, завданням удосконалення роботи вчителя, вихователя є допомога учням та батькам в проведенні таких заходів, які дозволили б глибоко усвідомити, зрозуміти, відчуті і сприйняти народні традиції, загальнолюдські ціннісні орієнтації, ті стосунки і норми, які традиційно лежать в основі відносин і взаємодій у суспільстві.

Виховна ефективність будь-якої діяльності перебуває в прямій залежності від її організації, продуманості, якщо враховуються вікові особливості дітей, відбувається чергування і дозування видів діяльності, різноплановість якої має надзвичайно важливе значення у формуванні всебічно розвиненої особистості школяра [2, с. 136].

Організація творчої особистісно та соціально значущої діяльності дітей у класі як моделі, способу життя сприяла як загальному розвитку та соціалізації особистості, так і формуванню патріотичних якостей школярів. Педагогами планувалися різні види діяльності, різні форми з метою знайти для кожної дитини корисну справу, дати їй можливість відчуті моральне задоволення, радість від діяльності для інших як способу самореалізації. Критеріями результативності були успіх, хвилювання, що стимулювали активність, інтерес, моральні мотиви поведінки. Важливе значення в цій роботі мало вивчення та впровадження передового педагогічного досвіду з проблем: «Колективні творчі справи як засіб формування особистості та колективу», «Вічні цінності: методичні розробки занять», «Система роботи з батьками».

Педагогічні практикуми і тренінги, які ми проводили з метою оволодіння вчителями засобами організації різних видів діяльності патріотичного змісту відпрацьовували:

- вміння бачити перспективу спільної роботи, передбачати результати справи, керуванням якою займається педагог;
- вміння визначати конкретні ключові завдання;
- знання особливостей та можливостей дітей;
- продумування матеріально-технічного оснащення;
- вміння правильно налагодити облік та контроль в ході виконання діяльності, підводити висновки по завершенню [3, с. 38–39].

Доцільне використання сучасних форм та методів організації навчальної та позаурочної діяльності з урахуванням вікових особливостей, потреб та інтересів молодших школярів сприяли встановленню взаємної довіри, зацікавленості в досягненні успіхів між вихователями та вихованцями. Одним з інструментів формування таких відношень виступала методика організації колективної творчої діяльності. Обов'язкові умови проведення кожної такої справи є колективна розробка, колективне планування, колективне проведення і колективний аналіз отриманих результатів.

Активізації учнів сприяло і постійне введення ігрових ситуацій в навчальний та позаурочний час, бо для молодшого школяра найбільш сприятлива діяльність – ігрова. Гра має привабливі для дитини цілі, потужні правила. Результат, перемога приносить дитині позитивні емоції, задоволення, прагнення повторити дію [4, с. 89].

Підвищенню виховного впливу на школярів різноманітних позакласних заходів сприяло:

- проєктування видів та форм виховної діяльності відповідно до вікових особливостей, індивідуальних та групових інтересів молодших школярів;
- гуманістичний, довірливий стиль відносин дорослих і дітей, їхнє взаєморозуміння і взаємодія в процесі підготовки та проведення колективних справ; творче співробітництво поколінь;
- орієнтація на загальнолюдські моральні норми і цінності у виховному процесі;
- взаємозв'язок навчальної та позаурочної виховної роботи.

Координація і гармонізація виховних зусиль батьків і вчителів в єдиний цілісний процес виховання є важливою умовою формування патріотичних якостей. У родині дитина отримує емоційний досвід ставлення до людей що її оточують – батьків, бабусі й дідуся, родичів, тут формується її любов до своєї Батьківщини великої і малої, через родину передається генетичний зв'язок поколінь. Патріотизм народжується і формується як почуття пов'язане із спостереження рідного краю, найближчого оточення в ранньому дитинстві, тому ми націлювали батьків на важливі виховання в дітей поваги до сім'ї, предків, родинних звичаїв та традицій як підґрунтя формування почуття любові до Батьківщини.

У процесі роботи з батьками ми наголошували, що передача підростаючому поколінню моральних цінностей, традицій народу здійснюється через працю та спільну діяльність дітей та батьків. У молодших школярів важливо пробудити та розвинути такі якості, як любов до рідного дому, міста, гордість за досягнення країни, звичку до праці, прагнення бути добрими, турботливими, обережними все живе та ін.. Сім'я має величезні можливості для виховання у дітей патріотичних почуттів. «Коріння цього високого, надзвичайно сильного та стійкого почуття поростає саме з рідної домівки. Для малюків батьківщина – це хата, де вони народились, левада, по якій бігали босоніж, тоненький струмочок, річка, яка весь час поспішає у невідомі краї, – це ті різні місця, які ми потім згадуємо до старості», – зазначає О. Савченко [5, с. 73]. Крім вродженої емоційної прихильності, з роками формується і свідоме почуття любові до рідного краю. Дітям просто необхідно знати, чим славні їхні місця, як захищали її наші рідні, як зараз працюють тато і мама.

Головною метою роботи з батьками було забезпечення активної участі батьків у навчально-виховному процесі молодших школярів як рівноправних партнерів, через:

- 1) обговорення актуальності і важливості проблеми патріотичних якостей школярів, формування позитивного відношення до експериментальної роботи;
- 2) вивчення інтересів й вподобань кожної сім'ї з метою використання їх у виховній роботі з дітьми;
- 3) підвищення рівня інформованості батьків з питань патріотичного виховання через науково-теоретичне обґрунтування змісту загальнолюдських моральних, сімейних та патріотичних цінностей; підготовку рекомендацій батькам з питань виховання дитини в сім'ї;
- 4) формування готовності батьків до спільної діяльності з педагогами з розвитку патріотичних якостей учнів через проведення семінарів, практикумів, тренінгів щодо вибору сучасних ефективних форм та методів патріотичного виховання молодших школярів;
- 5) організацію спільного дозвілля батьків і дітей, спрямованого на забезпечення спадкоємності поколінь, відродження звичаїв і традицій нашого народу.

Успіх реалізації спільної діяльності школи і сім'ї щодо формування патріотичних якостей дітей значною мірою залежить від тих відношень, які складаються між класоводом та батьками, основою яких має стати довіра.

Система роботи з батьками передбачала цілий комплекс взаємообумовлених заходів, де перевага надавалась таким формам як: дискусія, круглий стіл, презентація сімейного досвіду (таблиця 1).

Педагоги розкривали важливість педагогічного потенціалу національно-культурних традицій, зазначаючи, що традиції:

- складають основний зміст виховання, служать формою культурного самозахисту нації;
- виступають як засіб і результат виховних зусиль народу протягом багатьох століть;
- надійно захищають національну самобутність народу, орієнтують на професійне самовизначення, пов'язане з традиційними регіональними промислами, декоративно-ужитковим мистецтвом;
- втілюють у собі минуле, сучасне і майбутнє українського народу, обґрунтовують його право на власну життєдіяльність і творчість, передають велич моральних засад нації;
- зберігають і передають досвід народу для зміцнення порядку і норм життя людей у певних соціальних умовах і етнографічних обставинах.

Ми впевнені – для успішного виконання поставлених завдань необхідне розуміння батьками місця і ролі родини в системі патріотичного виховання. У ході формувального етапу педагогічного експерименту

виправдали себе такі методи роботи в сім'ї, як залучення дітей до побутової праці, самообслуговування; сімейні прогулянки на природу; відвідування музеїв, історичних пам'яток; спільні читання та ін.

Таблиця 1 – Форми взаємодії школи з батьками в патріотичному вихованні молодших школярів

Форми взаємодії	Тематика
Виступи на батьківських зборах	«Роль родини в розвитку моральних якостей школяра» «Сім'я як носій духовних цінностей»
Дискусія	«Чи потрібно виховувати патріотів?» «Чи має значення доля родини в долі Батьківщини?»
Рекомендації	«Культура спілкування батьків – приклад для дитини» «Формування екологічної культури дітей» «Дотримання прав дитини у сім'ї»
Форми роботи з батьками	«Родинне дозвілля» «Виховання працелюбності в сучасній сім'ї»
Круглий стіл	«У кого нема в житті минулого, у того не може бути майбутнього» «Складові батьківського авторитету. Роль батьківського прикладу у вихованні дітей»
Участь батьків у позаурочній діяльності	Підготовка матеріалів до інформаційних хвилинок Колективні творчі справи: усний журнал «Світ казок В.Сухомлинського», акція «Посади дерево», «Годівничка біля мого будинку», «Козацькі забави», «Слідопити» Сімейні історії «Історія моєї родини в історії Батьківщини», «З бабусиною скриньки» Конкурс родинних альбомів «Моя сім'я найкраща» Створення родовідного дерева «Нехай завжди квітує дерево» Ярмарок «Традиційна українська кухня» Укладання родинної збірки українських традиційних рецептів Конкурс продовжувачів прислів'їв Інсценізація народних казок Створення куточків народознавства Екскурсія «Краса рідного краю» Екскурсія до пам'ятника невідомому солдату на Алеї Слави Однорічний похід-десант «Екологічна турбота» Екскурсії «Острів Хортиця – легенди та міфи», до краєзнавчого музею, планетарію, до кінного театру «Запорізькі козаки» Фотовиставка «Краса світу», «Тридцять див України» Розробка проекту «Місто майбутнього»

Взаємодія батьківського та педагогічного колективу під час реалізації експериментальної програми з формування патріотичних якостей молодших школярів реалізовувалась шляхом здійснення індивідуальної роботи з сім'єю (спостереження, вивчення особливостей сім'ї), педагогічної просвіти батьків, залучення батьків до активної участі в навчально-виховному процесі.

У ході формувального етапу експерименту ми здійснювали включене спостереження характеристик відношення вчителів і батьків щодо проблеми дослідження і констатували позитивну динаміку щодо: поступової зміни ставлення батьків до формування патріотичних якостей у дітей, зростання показників їх участі і активності в позакласній виховній роботі класу і школи патріотичного спрямування.

Організація системної взаємодії школи та сім'ї з формування патріотичних якостей молодших школярів здійснювалася як поетапна підготовка вчителів та батьків, через врахування рівня готовності до сприйняття нового, їх ставлення до проблеми формування патріотичних якостей. Однак провідною педагогічною умовою, за результатами нашого дослідження, для всіх учасників освітнього процесу є наявність у вихователів глибокого переконання, що питання національного виховання дитини є дійсно важливе завдання. Важливим є також розуміння того, що сімейні погляди на формування патріотичних якостей дітей знаходились в гармонії з поглядами педагогічного колективу, мали наступність у сім'ї, не перебували в суперечності з родинними цінностями.

Дослідження, проведене нами, не вичерпує всіх проблем патріотичного виховання молодших школярів. Наступні дослідження цієї проблеми можуть бути спрямовані в таких напрямках, як місце і роль народних традицій у формуванні патріотичних цінностей, вплив соціально-педагогічної діяльності ЗМІ на становлення патріотизму молодших школярів тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І. Д. Психологічні джерела виховної майстерності: навч. посіб. / Бех І.Д. – К. : Академвидав, 2009. – 248 с.
2. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання: навч.посіб. / Карпенчук С.Г. – К. : Вища школа, 1997. – 304 с.
3. Методика воспитательной работы: уч. пособ. для студ. пед.уч-щ / [Коротов В.М., Гордин Л.Ю., Гордин А.Ю., Жуков В.В.] ; под ред. В.М.Коротова. – М. : Просвещение, 1990. – 175с.
4. Созонов В.П. Организация воспитательной работы в классе / Созонов В.П. – М. : Центр «Педагогический поиск», 2000. – 160 с.
5. Савченко О.Я. Сімейне виховання. Молодші школярі / Савченко О.Я. – К. : Рад.школа, 1979. – 141 с.

УДК 378.016

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРАВОЗАХИСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Катола О.В., аспірант

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

У статті висвітлено деякі аспекти проблеми формування готовності майбутніх соціальних педагогів до правозахисної діяльності.

Ключові слова: майбутні соціальні педагоги, правозахисна діяльність, готовність до правозахисної діяльності.

Катола О.В. НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ СОЦИАЛЬНЫХ ПЕДАГОГОВ К ПРАВОЗАЩИТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ / Измаильский государственный гуманитарный университет, Украина.

В статье освещены некоторые аспекты проблемы формирования готовности будущих социальных педагогов к правозащитной деятельности.

Ключевые слова: будущие социальные педагоги, правозащитная деятельность, готовность к правозащитной деятельности.

Katola O.V. SOME ASPECTS OF THE PROBLEM OF FORMING THE FUTURE SOCIAL TEACHERS' READINESS FOR ADVOCACY ACTIVITY / Izmail State Liberal Arts University, Ukraine.

This article describes some aspects of the problem of forming the future social teachers' readiness for advocacy activity.

Key words: future social teachers, advocacy activity, readiness for advocacy activity.

«Соціальний педагог» – відносно нова спеціальність, поява якої зумовлена, перш за все, потребою українського суспільства в принципово новому стані забезпечення системи соціально-правового захисту дітей, сім'ї та молоді. Нові концептуальні орієнтири в галузі соціального виховання зумовлюють пріоритети професійної діяльності соціальних педагогів у розвитку правової культури суб'єктів соціально-педагогічної взаємодії. Гуманізація простору дитинства пов'язана з визнанням дитини особистістю, яка має таку саму гідність, що й дорослий; однак, якщо дорослий спроможний сам захистити свої інтереси, то дитина вимушена звертатися по допомогу до тих, хто може бути гарантом дотримання та збереження її прав; одним із них є соціальний педагог.

Діяльність соціального педагога, як і будь яка інша, включає перетворювальну, пізнавальну й ціннісно-орієнтаційні різновиди, що перебувають у силовому полі суб'єкт-об'єктних стосунків. Мається на увазі загальний контекст окреслених різновидів діяльності – правовий захист дитини, реалізація її прав.

Ось чому в сучасних психолого-педагогічних дослідженнях здебільшого робиться акцент на закладені теоретичні передумови підготовки соціального педагога до здійснення правозахисної функції в професійній діяльності.

Найбільш фундаментально ці аспекти відображені в доробку І. Ковчиної, у зв'язку з осмисленням проблематики соціально-правового захисту дитинства. Окреслене питання набуло ключового значення в науковому дослідженні правової компетентності майбутнього соціального педагога, що здійснені Я. Кічуком. Означений ракурс знайшов відображення у науково-методичних розробках Ж. Петрочко, де